

УДК 657

Талах Т. А., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено інформаційно-аналітичне забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємства. Запропоновано використання тривірневої системи формування інформації під час дослідження інноваційних процесів на підприємстві.

Ключові слова: інформація, релевантність інформації, інновації, оцінка інноваційного потенціалу.

Талах Т. А.

ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье исследовано информационно-аналитическое обеспечение управления инновационной деятельностью предприятия. Предложено использование трехуровневой системы формирования информации при исследовании инновационных процессов на предприятии.

Ключевые слова: информация, релевантность информации, инновации, оценка инновационного потенциала.

Talakh T.

INFORMATION-ANALYSIS PROVIDING OF MANAGEMENT INNOVATIVE CTIVITY

Success of innovative activity is in a great deal determined by an analysis the accepted administrative decisions. Till recently in economic science it was not formed clear integral picture of analysis of innovations as independent direction of researches within the framework of that or other type of economic analysis. At the same time the use of modern instruments of innovative analysis enables most effectively to carry out a management innovative activity.

Progress of the systems and management methods trends in the conditions of market require the adequate system of the informative providing. Information, presented in

different forms, appeared a that general element, what peculiar all without an exception to the processes of management charges on an innovation.

For providing of management information which answers modern requirements, there is a necessity of creation of model of automated her treatment for making decision. The informative systems develop according to basic functions administrative workers on enterprises.

In a chart, forming of informative streams must be included workplaces of all workers, the functional duties of which even are partly related to forming of charges.

The conducted researches of operating practice of the informative providing of management charges allowed to offer information technology of receipt of data for the acceptance of administrative decisions. This information technology foresees the three-level system of forming of information. An exposure and fixing of information passes at first level. The second level provides verification of her authenticity, storage and use users within the limits of their plenary powers. At third level an analysis and estimation of the collected and systematized information is conducted with making of practical administrative decisions

Key words: information, to timeliness information, innovations, estimation of innovative potential.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Успіх інноваційної активності багато в чому визначається аналізом прийнятих управлінських рішень. Донедавна в економічній науці не було сформовано чіткого цілісного уявлення про аналіз інновацій як самостійний напрям досліджень у рамках того або іншого виду економічного аналізу. Водночас використання сучасних інструментів інноваційного аналізу дає змогу найбільш ефективно здійснювати управління інноваційною діяльністю.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Використання аналізу в управлінні виробництвом в останні роки досліджувало багато відомих вчених - економістів, яких за їх поглядами на проблему можна поділити на дві групи. Перша (Г. Аганбегян, І. Н. Герчикова, Й. С. Завадський та інші) – підходить до її вирішення з точки зору управління, друга (С. К. Татур, М. І. Баканов, В. К.Савчук, М. Г. Чумаченко, С. І. Шкарабан та інші) – розглядає цю проблему переважно з позицій економічного аналізу.

Цілі статті. Розглянути інформаційне забезпечення аналізу інноваційної діяльності підприємства. На основі досліджень запропонувати використання трирівневої системи формування інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Процес

прийняття управлінських рішень за умов жорсткої конкуренції – складна робота. Керівництво має прийняти правильне управлінське рішення, яке не матиме негативних наслідків. Це потребує передусім детального аналізу зовнішнього середовища, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів та виявлення того, як зміна цих факторів позначиться на меті стратегії підприємства. Зіставляючи реально досягнуті результати з запланованими, керівництво має можливість визначити, де підприємство досягло успіху, а де зазнало невдач. У разі виявлення відхилень вивчаються причини, вимірюється вплив факторів на зміну показника та розробляється система заходів, є спрямована на наближення показника до регламентованого рівня [1].

Тенденції розвитку систем і методів управління в умовах ринку вимагають адекватної системи інформаційного забезпечення. Інформація, представлена у різноманітніших формах, виявилася тим загальним елементом, який властивий усім без виключення процесам управління витратами на інновації.

Сучасний стан інформаційного забезпечення аналізу витрат на інновації не відповідає вимогам, що пред'являються в ринкових умовах із наступних причин:

1. Недооцінка інформаційних ресурсів. Зафіксована, але не оцінена інформація не є інформаційним ресурсом і завдання полягає в тому, щоб перетворити розсіяну й зафіксовану інформацію в документах в інформаційні ресурси.

2. Нерозуміння особливостей інформаційних ресурсів. На відміну від матеріальних, енергетичних, трудових і фінансових ресурсів, інформаційні ресурси характеризуються наступними відмінними особливостями: невичерпані – з часом не зникають, а нарощують; багаторазовість використання; цінність в об'єднанні з чинниками виробництва; високонауковість; вони легко зберігаються й передаються.

3. Відсутність єдності не тільки в переліку назв вимог та і їх якісних характеристиках. Наприклад, «під корисністю» розуміється те, що «інформації належить привертати увагу керівників до сфер потенційного ризику і об'єктивно оцінювати роботу менеджерів підприємства», або «корисність» визначається так: «ефект від використання інформації повинен перебивати витрати на її отримання» [3, с. 150]. Доцільність трактується як «релевантність»,

«своєчасність» і навіть «повнота» [2, с. 37], хоча ці вимоги, різні за своїми якісними характеристиками.

Використання економічної інформації для аналізу, може бути успішною лише в тому випадку, якщо будуть визначені потреби апарату управління в релевантній інформації. Інформація неістотна, навіть якщо вона цілком достовірна, не може допомогти в ухваленні управлінських рішень; в той же час істотна, але достовірна лише на 95%, – може виявитися великою підмогою керівнику.

Для проведення аналізу інноваційної діяльності управлінський персонал повинен створити необхідні умови для збору та обробки необхідної аналітичної облікової інформації для того, щоб мати відповідну звітну бухгалтерську та статистичну інформацію.

У теорії інформації математично доведено, що існує якийсь мінімальний об'єм інформації, без якого ефективне управління неможливе. Надлишок даних теж не благо, а деколи навіть більша біда, ніж їх недолік. Зайві відомості переповнюють канали системи управління, працівники, нерідко виявляються не в змозі визначити дійсно потрібні і важливі відомості від малоцінних і таких, що взагалі не відносяться до справи і багато часу йде на пошук та відбір її замість проведення аналізу. Створення інформаційної системи, яка адекватно відображає господарську діяльність підприємства, є однією з найскладніших проблем, які повинні бути вирішені в першу чергу.

Для забезпечення управління інформацією, що відповідає сучасним вимогам, виникає необхідність створення моделі автоматизованої її обробки для ухвалення рішень. Інформаційні системи розробляють відповідно основним функціям управлінських працівників на підприємствах.

У схему формування інформаційних потоків повинні бути включені робочі місця всіх працівників, функціональні обов'язки яких хоч би якоюсь мірою пов'язані з формуванням витрат.

Проведені дослідження діючої практики інформаційного забезпечення управління витратами дозволило запропонувати інформаційну технологію отримання даних для ухвалення управлінських рішень. Ця інформаційна технологія передбачає трирівневу систему формування інформації. На першому рівні проходить виявлення та фіксація інформації. Другий рівень забезпечує перевірку її достовірності, зберігання та використання користувачами

в межах їх повноважень. На третьому рівні проводиться аналіз та оцінка зібраної та систематизованої інформації з виробленням практичних управлінських рішень.

Інноваційний потенціал підприємства залежить від ряду факторів, що визначають його формування, розвиток і рівень використання. На процес формування інноваційного потенціалу впливають в основному такі фактори, як: стан інноваційного клімату регіону діяльності підприємства; особливості інноваційної діяльності підприємства; розвиненість і гнучкість організаційної структури управління інноваційною діяльністю, системи мотивації; оптимізація комплексу маркетингу. Рівень використання інноваційного потенціалу, у свою чергу, залежить від якості прийнятих інноваційних і інвестиційних рішень на кожному етапі інноваційного процесу, а також від ступеня інформаційної забезпеченості цього процесу.

Слід відзначити, що в ході проведення діагностики інноваційного потенціалу підприємства виникає низка проблем. Основна проблема пов'язана з недостатністю необхідної аналітичної інформації. Існування цієї проблеми викликано відсутністю діючого механізму статистичного обліку інноваційної діяльності підприємств різних галузей. Так на сьогодні тільки для промислових підприємств передбачається статистичне обстеження за формами: №1 – інновація «Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства», з 2008 р. №1 – інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» і №2 – інновація «Інноваційна активність підприємств». Крім того, юридичні особи всіх організаційно-правових форм господарювання та їх відокремлені підрозділи, які виконують наукові та науково-технічні роботи надають звіт по формі № 3-наука «Звіт про виконання наукових та науково-технічних робіт».

Цього не достатньо для проведення ретельного аналізу та вироблення стратегічного плану розвитку, враховуючи те, що на більшості досліджуваних підприємств не виділяються дані по інноваційній діяльності, що також ускладнює діагностику інноваційного потенціалу.

Друга проблема пов'язана безпосередньо з оцінкою інноваційного потенціалу. Подібний аналіз досить складний і трудомісткий. Складність розглянутої проблеми полягає в тому, що оцінку окремих елементів інноваційного потенціалу неможливо

здійснити кількісно і в цьому випадку застосовується метод експертних оцінок, який базується на суб'єктивних думках експертів.

Оцінка інноваційного потенціалу підприємства здійснюється в наступній послідовності: аналізується структура інноваційного потенціалу; виявляється рівень використання внутрішніх інноваційних можливостей підприємства; оцінюється рівень інноваційної активності підприємства.

Причини, які спонукають підприємства вкладати свої кошти в інноваційну діяльність – це можливість отримати певні доходи від її проведення і, як наслідок, отримання прибутку. Брак достатньої інформації щодо можливих подій означає невизначеність, яка своєю чергою і зумовлює ризик, тобто відхилення фактичних результатів діяльності від очікуваних. Чим більшою є невизначеність, тим більший ризик при прийнятті рішення.

Тільки застосування загального комплексу мінімізації втрат може суттєво вплинути на більш широке впровадження інноваційної діяльності та застосування новітніх технологій виробництва. Певна роль в цьому механізмі повинна належати впровадженню спеціальної антиризикової діяльності, невід'ємного атрибута ринкової економіки, метою якої є розробка і реалізація системи відповідних превентивних заходів.

Висновки. Таким чином, трирівнева система формування інформації управління витратами на інновації має ряд переваг. Формування і підготовка первинної інформації безпосередньо відбувається на місці її виникнення; відбувається контроль, систематизація і узагальнення за комплексами завдань, моделювання ухвалення управлінських рішень даної категорії; проводиться аналіз роботи структурних підрозділів на підприємстві в цілому, а також узагальнення зведених даних, пов'язаних з рішенням регламентних завдань із складанням і моделюванням ухвалення управлінських рішень поточного і стратегічного напрямів щодо впровадження та реалізації інноваційних проєктів.

1. Герчикова И. Н. Менеджмент / И. Н. Герчикова. – М. : Банки и биржи ЮНИТИ, 2005. – 480 с.
2. Завадський Й. С. Менеджмент / Й. С. Завадський. – К. : Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 2007. – Т. 1. – 543 с.

3. Контроллинг как инструмент управления предприятием / [Ананькина Е. А., Данилочкин С. В., Данилочкина Н. Г. и др.] ; под ред. Данилочкиной Н. Г. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 2008. – 279 с.